



ועדת הקיימות ואיכות הסביבה

24 במאי 2022



ניהול היער העירוני בארץ, בשרון ובהוד השרון

היחידה האזורית לאיכות הסביבה בשרון

מאי 2022

על מה נדבר?



1. מה זה יער עירוני?

2. התכנית הלאומית להצללה

3. הערכות רשויות השרון ויער עירוני

4. תכנית לניהול היער העירוני בהוד השרון

מה זה יער עירוני?



מגזין דבר

**ט"ו בשבט / "במקום שאנשים
לוקחים אחריות על העצים
בסביבתם, יש שגשוג"**

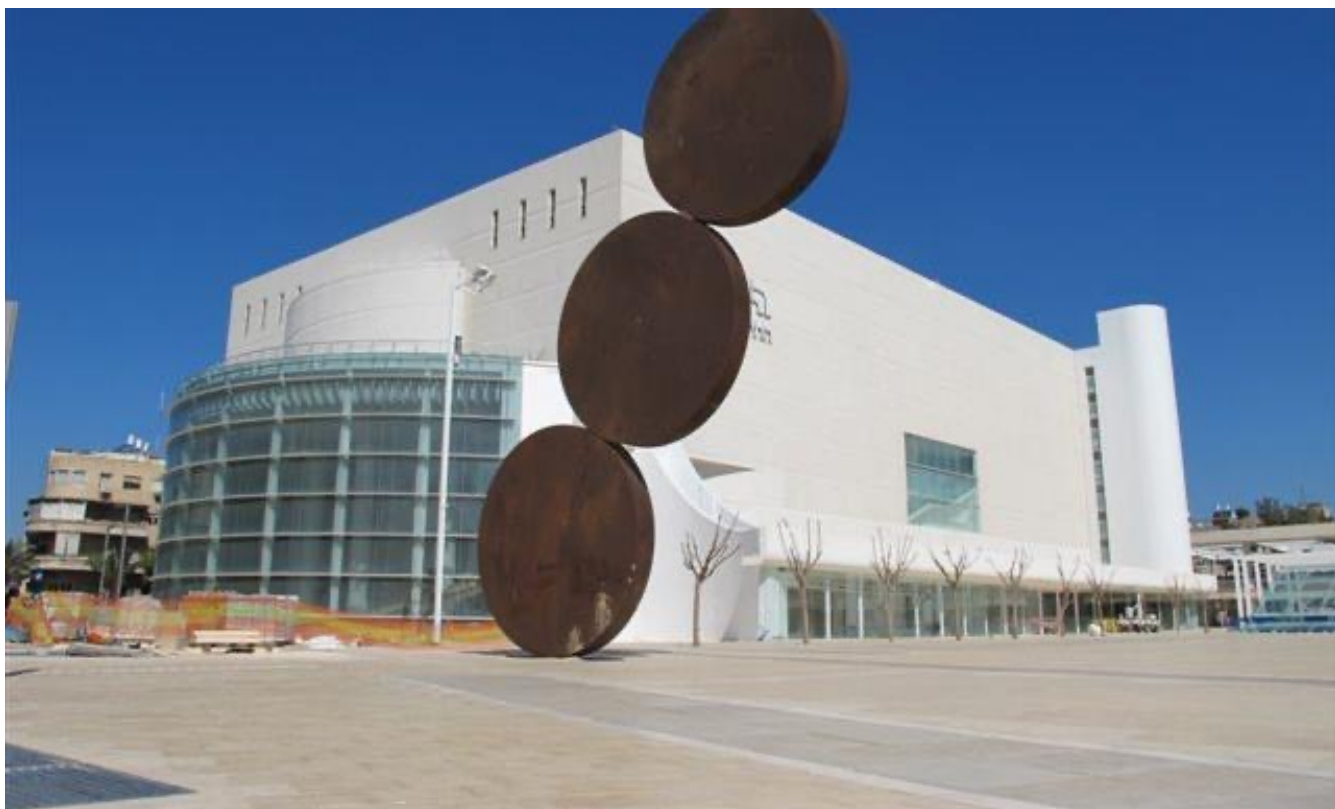
אורנים בשדרות הצבי בחיפה. יצירת מופת של הטבע" (צילום: שי ניר)

אדריכל הנוף שחר צור מציע מבט חדש על עצים בסביבה העירונית. התפיסה שהוא מקדם, "יער עירוני", רואה בכלל הצומח בסביבה הבנויה - ברחובות ובגנים, בפארקים הציבוריים ובשטחים הפרטיים - מערכת אחת בעלת חשיבות מכרעת לאיכות החיים | "אנחנו תלויים ביער העירוני, ועם משבר האקלים זה רק הולך ומתחדד"

- גישה הכוללת טיפול, טיפוח וניהול משאב העצים העירוני (כלומר כלל העצים בעיר) – "היער העירוני".
- "יער עירוני הוא כלל הצומח, 'הנוף הגבוה' שנמצא בתחום הישוב, הוא המרכיב החי של התשתית העירונית. אם בעבר היינו אומרים שבעיר יש עצים פה ושם, עכשיו התפיסה משתנה ואנחנו רואים אותם כמערכת אקולוגית כוללת.
- "בדומה ליער הנמצא בשטח הפתוח, שאנחנו מתייחסים אליו ומנהלים אותו כמערכת אחת כוללת, כך גם העצים שנמצאים בתחום העיר. זו מערכת הוליסטית, משאב שיש לנהל אסטרטגית ופיזית, מערכת שצריכה לקחת בחשבון את האתגרים האורבניים". (שחר צור)



האתגרים רבים והם זהים בכל מקום



- המלחמה על המדרכה
- שתילות השלמה בגומות ריקות
- אין עץ מושלם
- גיזום עצים- נוי או בריאות העץ
- תחזוקת עצים "לא מתאימים"
- "עצים תקועים" בנוף העירוני

התכנית הלאומית להצללה ע"י עצים

אושר: תכנית לאומית לקירור המרחב העירוני באמצעות עצים

23/01/2022

הממשלה אישרה היום (ראשון) תכנית לאומית להצללה וקירור של המרחב העירוני, באמצעות עצי רחוב, במסגרת היערכות לשינויי האקלים. פורר: "חשיבות עצים היום כבר ברורה לכול", בנט: "ממשלת ישראל הציבה את נושא האקלים כיעד לאומי"

נקבע יעד רב שנתי לפיו יינטעו כ-450,000 עצים לאורך כ-3 מיליון מטר של רחובות בישראל, בהשקעה הנאמדת בכ - 2.25 מיליארד שקל עד שנת 2040. את התכנית מגישים ראש הממשלה, נפתלי בנט, השרה להגנת הסביבה תמר זנדברג ושר החקלאות עודד פורר.



- יצירת מקור תקציבי להשקעה בייעור עירוני. תקציב זה ישמש להרחבה, לפיתוח, לתחזוקה ולניהול היער העירוני ברשויות המקומיות.
- טרנספורמציה דיגיטלית- הקמת מערכת נגישה וגיאוגרפית לפרסום רישיונות הכריתה ואפיון מערכת לביצוע סקרי העצים ברשויות המקומיות.
- עדכון התקן לבנייה ירוקה כך שיכלול התייחסות לשימור עצים קיימים ולנטיעה של עצי צל חדשים.

התכנית הלאומית להצללה ע"י עצים

קביעת יעדים לאומיים לטווח ארוך:



להגיע ל-100 רשויות מקומיות אשר יגבשו ויפרסמו תכנית ליער העירוני הכוללת חזון ואסטרטגיה לקידום עצי רחוב עד לשנת 2030.



(צל 70% להגיע לכיסוי צל עצים של עצים רציף) במדרכות ברחובות עם פוטנציאל ההליכה הרב ביותר עד לשנת 2040.



היערכות רשויות השרון למשבר האקלים

פורום מקצועי לבעלי תפקידים ברשויות המקומיות בשרון, בשיתוף יועצים ומומחים



מענה הרשויות המקומיות



• פורום הערכות אזורי ראשון מסוגו בארץ! (אוקטובר 2020)

• 50 שותפים מ-6 רשויות בשרון

ברמה האזורית

מפגשים מקצועיים והכשרות

קידום פרויקטים אזוריים

שיתופי פעולה עם גופים ירוקים ואקדמיה

כל רשות

פיתוח פרויקטים, יעדים ואבני דרך בליווי פרטני

הכנסת הנושאים לתכניות העבודה ברשויות

שולחן קירור העיר



המשימה - לקרר את המרחב הציבורי באופן

שיאפשר חיים והליכה במרחב לכלל

האוכלוסייה, למרות שינויי האקלים.



"מתחילים מלמטה" ממלאים את ערוגות העצים אביב 2022

בכדי להעלות את הנראות של העצים – נזרעו ב-6
רשויות פרחי בר קושרי חנקן בגומות העצים

1. בכל רשות יבחר רחוב בו כ-20 ערוגות עצים פנויות
2. בסתיו פוזרו זרעי בר ודשן בערוגות
3. הפריחה היתה למשך למעלה מחודשיים (מרץ-מאי 2022)

שיקום יער השרון



- הרחבת הנטיעות בשולי הערים ובמרחב הכפרי

- שיתוף פעולה עם יער האקלים

- שיתוף פעולה עם עופר בינדל ויער חדרה

- שילוב בפרויקטים קולטי נגר ותומכי מגוון ביולוגי-

- שילוב נושאי התמודדות עם שינויי האקלים



התכנית העירונית לניהול היער העירוני



דוד בן-גוריון

ציטוט מנאומו של דוד בן גוריון,

בעת הבאת חוק גנים לאומיים,
שמורות טבע אתרי לאום ואתרי
הנצחה לקריאה ראשונה בכנסת
בשנת 1962.

” עץ בן שבעים שנברת - לא
יוכל לבוא במקומו שום מבנה
מועיל חדש.

אין תמורה לעץ עתיק. המשמיד
עץ כזה עוקר שורשי אדם.

אין שום בניין או חשמל חשוב
יותר מעץ איקליפטוס עבות,
שקמה ישנה, חורש אלונים,
הם שורשי האדם.

בניין תוכל להקים כאן או שם,
ולעץ בן מאה אין תמורה. אין זו
רק ונדליות אלא ערעור העתיד.
ובאיזו קלות עוקרים אצלנו.

תמיד נמצא שעצים מפריעים
למישהו או למשהו, לקו ישר
של מדרכה או לחוטי חשמל או
לאיזה כיכר קטנה שמישהו יזם
בדמיונו קצר הכנפיים...”

- גובש צוות עירוני- מנהל אגף שפ"ע, מנהל מחלקת גינון, פקיד יערות עירוני, אגרונום, אדריכל נוף, ואקולוגית.
- הוחלט על מפגשים קבועים וכתיבת תכנית עבודה לצוות
- שיתוף פעולה עם אגפי חינוך וקהילה
- שיתוף ציבור



נכתבה תכנית עבודה תלת שנתית

התכנית כוללת:

- כתיבת תכנית אב לנטיעות, אחזקה והעתקה עצים
- כתיבת תכנית אחזקה
- תכנית לשימור עצים ותיקים
- התאמת מכרזי הגינון
- סקר עצים עירוני
- הדרכות מקצועיות לצוות הגינון
- בחינת מצבם של עצי רחוב "תקועים"
- הרכבת רשימת עצי רחוב מומלצים
- עדכון ההנחיות המרחביות + איפיון בתי גידול
- מיפוי מקומות לנטיעות השלמה + נטיעות סובבי עיר



שיתופי פעולה מחבקים את היער העירוני

- כתיבת חזון העירוני- בשיתוף ציבור וועדת איכה"ס
- שיתוף הציבור במיפוי- איפה יש צורך בנטיעות
- תכנית עבודה שנתית עם אגף חינוך
- הדרכה והמלצות לתושבי העיר



ובינתיים ממשיכים כל העת בעבודה

- נטיעות במסגרת קרן "פיצוי נופי"
- השלמת נטיעות בדגש עצים מקומיים
- מתן חו"ד פקיד יערות עירוני לתכניות
- הרחבת פיילוט זרעי הבר בעיר - סתיו 2022
- פרויקט "יער האקלים" בהיקף העיר עם עמותת יוזמת האנרגיה הטובה - יוני-יולי 2022
- פרויקט קהילתי עצי פרי בעיר

שיתוף ציבור



1. הוקמה ועדה להובלת הנושא

2. התבצע סקר ראשוני

3. יציאה לציבור רחב עם סקר רחב
למיפוי זיהוי צרכי התושבים

4. מפגש שולחנות עגולים בנובמבר-

התוצר חזון ציבורי ליער העירוני

בהוד השרון



תודה רבה!

נשמח להארות,
הצעות לפעילויות נוספות
וצעדים לקידום הנושא

צוות היער העירוני